

N:o 7.

Ank. till Riksd. Kansli den 13 April 1885, kl. 12 midd.

*Första Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Betänkande N:o 4,
angående Herr Rääfs motion om avvägbringande af lik-
formighet i afseende på läroböcker vid undervisningen i
statens läroverk.*

Anförande en del exempel på den stora mångfald af läroböcker i åtskilliga ämnen, hvilka användas vid statens läroverk för gossar, dels vid olika läroverk, dels inom en och samma skola, och påpekande de olägenheter, som härigenom för lärjungarne uppstå så väl ur undervisningens synpunkt som i ekonomiskt hänseende, har Herr Rääf i en till Utskottet hänvisad motion, N:o 38, hemställt, »att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, det Kongl. Maj:t, när frågan om läroverkens ordnande kommer före, då äfven behagade fästa afseende vid den del deraf, som rör läroböckerna, och för afhjelpande af de här ofvan omnämnda olägenheter föreslå de åtgärder, som kunna finnas lämpliga».

De exempel, som i motionen anföras, och som Utskottet funnit icke allenast bekräftade, utan äfven här ytterligare illustrerade genom »Bidrag till Sveriges Officiella Statistik: Undervisningsväsendet», synas Utskottet i hög grad behjertansvärda. Väl kan det sägas, att läraren icke bör allt för strängt klafbindas vid valet af läroböcker, emedan den ena läroboken möjligen kan lämpa sig bättre efter den ene lärarens individualitet, den andra efter en annans; väl må det vara i viss mån sant, att i valfriheten

ligger ett slags tillfälle till fri täflan vid och uppmuntran till utgifvandet af nya, förbättrade läroböcker, hvilken icke bör hämmas; men friheten bör — i detta som i andra fall — icke få urarta till sjelfsväld, lärarens anspråk få ej tillgodoses i så hög grad, att derigenom lärjungens på ett betänkligt sätt lemnas utan afseende, och med fog torde det kunna antagas, att en än större uppmuntran till täflan vid utarbetande af goda läroböcker skulle ligga i utsigten att, beroende på granskning af fullt kompetenta och opartiska personer, få en sådan antagen vid samtliga statens läroverk, i stället för såsom nu vid ett fåtal af dem, beroende på den ene eller andre lärarens godtycke.

För att icke tala om de i sanning ingalunda obetydliga utgifter, som den ofta obemedlade ynglingen måste vidkännas genom att vid flyttning ifrån ett läroverk till ett annat, ofta vid flyttning från en klass till en annan inom samma skola, nödgas anskaffa sig ett helt och hållet nytt bokförråd, är det alldeles klart, att undervisningen måste på ett betänkligt sätt lida genom detta ständiga ombyte af läroböcker, der lärjungen har svårighet att igenkänna t. ex. samma språkföreteelser under nya namn och uttryck, måste lära sig samma sak med olika ord och finner en helt och hållet ny uppställning af ämnet i sin helhet. Särskildt med afseende på modersmålet kan Utskottet ej annat än såsom högst betänkligt anse det allmänt kända förhållandet, att vid mer än ett af statens läroverk ynglingarne under genomgåendet af skolans samtliga klasser hafva att göra med flera särskilda lärare, af hvilka ofta hvar och en hysar sin olika åsigt i rättskrifningsläran, så att den stafningsmetod, som i den ena klassen inläres, i den andra förkastas.

Det torde väl kunna antagas, att det varit kändedom om den allmänna oredan i dessa hänseenden och insigten om de menliga följderna deraf, som för något mer än ett tiotal af år sedan föranledde Regeringen att, för granskning af då tillgängliga läroböcker, tillsätta särskilda kommissioner, och säkert är, att i dessa kommissioners Betänkanden — angående läroböcker i språk af 1866, i historia och geografi af 1868 samt i matematik af 1871 — förefunnits en säker och tillräcklig ledning för eforaten och lärarne att göra goda urval så väl bland då tillgängliga som sedermera framträdande läroböcker. Om denna vink blifvit behörigen uppmärksammas, skulle otvifvelaktigt en vida större enhet hafva åstadkommit, än som nu är fallet, och anledningarne till klagan i och dermed väsentligen blifvit undanröjda, men då så icke skett och då tidpunkten för förnyade och bestämdare åtgärder i detta hänseende torde vara särdeles lämplig, när Kongl. Maj:t inom kort lär komma att taga läroverksfrågan i sin helhet under behandling, får Utskottet hemställa,

att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, det Kongl. Maj:t behagade vidtaga sådana åtgärder, som kunna finnas lämpliga, för vinnande af största möjliga likformighet i afseende på de läroböcker, hvilka antagas till begagnande vid rikets allmänna läroverk.

Stockholm den 13 April 1885.

På Utskottets vägnar:

ROBERT De la GARDIE.

Reservation:

af Herr *Pettersson*, som ansett motionen icke böra föranleda till någon Riksdagens åtgärd.

Herr *Cederberg* begär få antecknadt, att han icke deltagit i ärendets behandling.
